

МИКИ

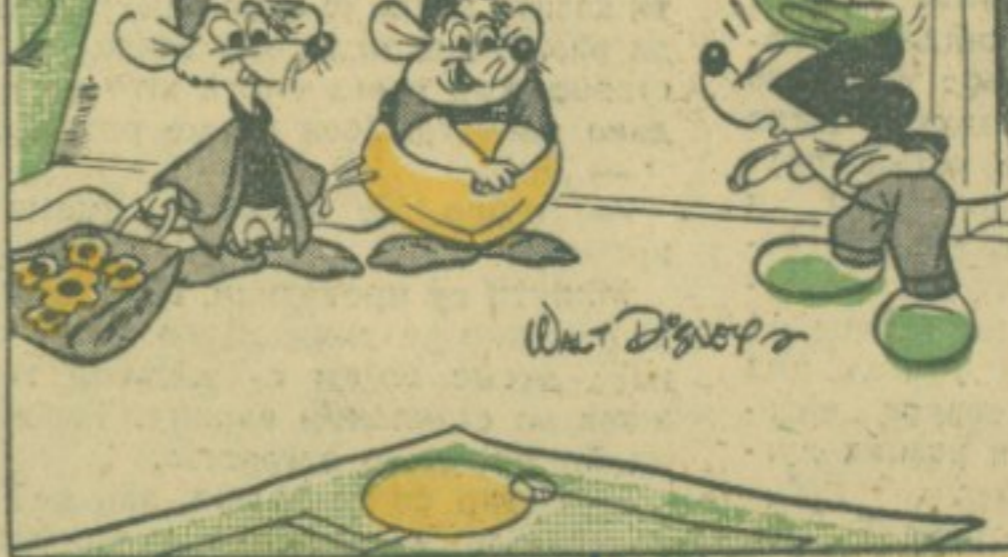
збоде и незбоде у Мишојоттанији

1

НЕМА ШИЉЕ, НЕМА МИНИ... СВИ СУ НА ИЗЛЕТУ. МОРАО САМ ДА СЕ ВРАТИМ КУЌИ!

ХИ! НЕ СЕЋАМ СЕ ДА САМ УЛАЗНА ВРАТА ОСТАВИО ОТВОРЕНА!

ЈА САМ МРША! А ЈА... БУЏА! ДРАГО МИ ЈЕ... ЈА...

А ВИ СТЕ МИКИ МАУС?

ДА... ЈА САМ МИКИ МАУС...

ШТА СТЕ ЖЕЛЕЛИ ОД... ХЕЈ! КУДА СУ СЕ ДЕЛИ?

ШТА РАДИТЕ ТО, МОМЦИ?

ЖИВЕЛО ЊЕГОВО ВЕЛИКАНСТВО КРАЈ МИКИ МАУС!

ЖИВЕО КРАЈ МИКИ!

ЖИВЕО, ТРИ ПУТА ЖИВЕО!

УРА ЗА МИКИ МАУСА!

ЕЈ, БРЕ, ШТА ВАМ ЈЕ?

МОЖДА ЋЕ ВАС ОВО ОСВЕСТИТИ!

ВАШЕ ВЕЛИКА... ОХ!

САД МИ РЕЦИТЕ КАКВА ЈЕ ТО КОМЕДИЈА?

О! ТО ЈЕ ДУГА, ВЕОМА ДУГА ПРИЧА... ОВОЛИИИКА!

МА РЕЦИТЕ БЕК ЈЕДНОМ ШТА ВАМ ЈЕ!

ЖИВЕО ВЕЛИКИ МИКИ МАУС!

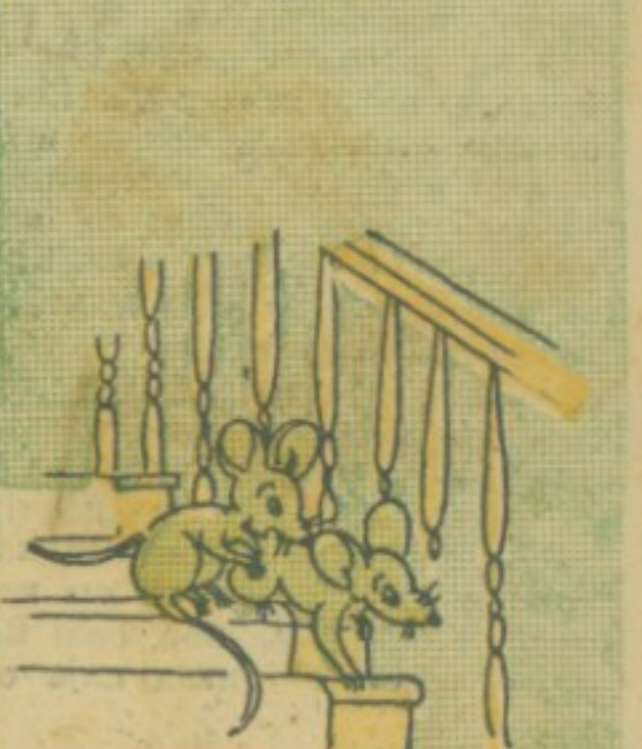
УРА ЗА МИКИ!

ДОСТА КЛАЊАЊА! УСПРАВИТЕ СЕ!

МИ СМО ПРЕСРЕЊНИ!

УРА!

ОПРОСТИТЕ ЗБОГ УДАРЦА... АЛ' ЈЕДИНО ВАС ТО МОЖЕ ОСВЕСТИТИ!

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

Роман од И. АСИМОВА

(8)

КРАТАК САДРЖАЈ ДОСАДАШЊИХ НАСТАВАКА

Један научник са Земље, истраживач међузвезданог простора, открио је да планети Флорини претстоји неизбегна пропаст. Он то каже једном од најближих са Флорине, а овај, уместо да то саопшти Међузвезданом Бироу, помоћу „штапа заборава“ упуштава у човеку са Земље свако сећање.

Кратко време после тога, крај једног малог насеља на Флорини нађен је неки душевно поремећен човек, који не уме чак ни да говори. Захваљујући изумима традоначешника Теренса, идиот је поштеђен животом. Њега прихвата Валона Марч, ткачка радница, и помаже му да се снађе. Мало помало, Рик (наход — како су га назвали) успева да научи ткачки занат и ступа на рад у ткачницу. Једног дана њему почиње да се враћа сећање. Валона то саопштава градоначелнику и он води Рика у Горњи Град, у коме живе повлашћени са планете Сарка, да би то проверио у тамошњој библиотеци.

Најзад, зауставише се пред једним вратима и Теренс положи свој палац на металну плочицу која је, неколико минута пре тога, учинила осетљивом на његов отисак палца. Стаклена врата са провидним окнима на то се широко отворише, а чим су они ушли исто тако бешумно затворише. Само, стакла на њима била су сад непрозирна.

Одаја је била без прозора, два метра дуга и исто толико широка. Равномерна светлост долазила је из неког невидљивог извора у таваници, која је такође скривала и апарат за пречишћавање ваздуха. Читав намештај састојао се од стола, који се пружао од једног бојног зида до другог, и клупе без наслона, која се налазила између стола и врата. На столу су се налазила три „читача“, чије су предње стране од млећног стакла биле нагнуте уназад под углом од 30 степени. Испред сваког „читача“ било је неколико полугу и разних дугмади.

— Знаш ли шта је ово? — рече Терене, спуштајући се на клупу и стављајући своју руку на један од „читача“.

Рик такође седе и журно запита.

— Књиге?

— Да, — одговори Теренс. — Па, ово је библиотека. Према томе, то што си погодио не значи много. Знаш ли како се рукује „читачем“?

— Не! Не верујем да знам, начелниче.

— Јеси ли сигуран? Размисли мало.

Видело се да Рик напреже ум.

— Узалуд, начелниче. Не знам.

— Онда ћу ти ја показати. Гледај! Овде прво имаш ово дугме означено речју „каталог“, око кога се налазе сва слова азбуке. Пошто желимо најпре да разгледамо енциклопедије, окренућемо дугме на слово Е и повући ову полугу.

Говорећи то, Теренс је окренуо дугме и повукао полугу. Млећно стакло на „читачу“ одједном се осветлило жутом светлосћу и на њему су се појавила црна слова.

— Видиш, — настави Теренс. — Сад ћемо редом, окренући ово друго дугме, да разгледамо каталог свих енциклопедија и да...

— ...Откуцамо на овој клавијатури сигнатуру књиге коју желимо и она ће се показати на екрану „читача“, — неочекивано му у реч упаде Рик.

— Откуд знаш? Да се ниси сетио?

— Можда. Нисам сигуран. Али, некако ми се чини да баш то треба учинити.

— Добро. Назовимо то интелигентним погађањем.

Рекавши то, Теренс откуца једну сигнатуру. Светлост на стакленом екрану постаде слабија, а затим се поново појача. На њему је стајало: „Енциклопедија Сарка, том 54, Соц-спец.“

— Слушај сад, Рик, — рече он. — Нећу ти казати каква је моја намера. Желим само да разгледаш целу ову свеску и да се зауставиш код свега онога што ти буде изгледало познато. Јеси ли ме разумео?

— Да.

— Добро. Не жури се, имамо довољно времена.

Минути су пролазили. Наједном, Рик стаде убрзано да дише. Дуго му је требало да нађе дугме којим се жељени текст задржава на стакленом екрану. Теренс се наже да би прочитао заглавље.

— Сетио си се најзад, зар не? Овог пута ниси могао случајно да погодиш. Сетио си се, Рик?

Рик је неколико пута кливнуо главом.

— Сетио сам се, начелниче. Сећање се вратило сасвим изненада. Јер, на екрану се налазио један чланак о анализи свемира. А ја знам шта пише у њему. Видећете да га се сасвим добро сећам. Овде се говори о људима који су за своје занимање иза-

бради анализирање свемира. Чекајте, прочитају вам га.

Стао је да чита лагано, али неупоредиво брже и разговетније но што би се могло очекивати од човека који је као јединог учитеља у читању и писању имао Валону Марч. Чланак је гласио:

„Није никакво чудо што је анализатор свемира по својој психолошкој структури интровертиван тип и што често не може да се прилагоди околини. Посветити највећи део живота потпуној усамљености и проучавању празног простора који се налази између појединих звезда, претставља нешто више но што се то може тражити, па чак и очекивати, од потпуно нормалног човека. Можда је баш зато што су људи

који се тиме баве и сами донекле свесни тога Институт за анализу свемира и узео за своју девизу на први поглед парадоксалну реченицу: „Ми анализирамо Ништа“.

Последње речи Рик је изговорно готово с криком.

— Јеси ли разумео оно што си прочитао? — запита Теренс.

Рик га је гледао очима које су гореле од узбуђења.

— Ту пише: „Ми анализирамо Ништа“.

Тога сам се и сам сетио. Ја сам био један од њих.

— Био си анализатор свемира?

— Да, — повика Рик, а затим додаде тишим гласом: — Боли ме глава.

— Зар због тога што се нечега сећаш?

— Претпостављам да је због тога. Али, морам се сетити још многих ствари. Претстоји нека опасност. Ужасна опасност. Не знам шта да чиним.

— Библиотека ти је на потпуном располагању, Рик. Ево ти каталога. Потражи још неке текстове о анализи свемира, па сам види куда ће те то одвести.

Рик се готово баца на „читач“, дрхтећи тако јако да се то могло видети. Теренс се помаче на сам крај клупе, да би му начинио што више места.

— Шта кажете за Вријтову „Расправу о инструментима анализе свемира“? — обрати му се Рик.

— Ти сам треба да одлучиш.

Рик откуца сигнатуру књиге састављену од бројева и слова и екран се поново осветли. Али, уместо прве њене странице, на њему се појави натпис: „Молимо да се за тражену књигу обратите библиотекарки“.

Теренс испружи руку, додирну дугме и екран је опет био чист.

— Боље ће бити да потражиш неку другу књигу, Рик.

— Али...

Рик се једно време двоумио, а затим је послушао Теренов савет. Пошто је поново прелистао каталог, изабрао је Енигово дело „Састав свемира“. Екран се засветлео и на њему се опет појавила напомена да се за тражену књигу треба обратити лично библиотекарки.

— Доврага! — узвикну Теренс, поново притисну на дугме и екран се замрачи.

— Шта се то догодило? — запита Рик.

— Ништа. Не треба да се бојиш, Рик. Ја само не могу да схватим шта...

Из малог звучника који се налазио иза „читача“ зачу се сув, безличан библиотекаркин глас:

— Соба 242! Има ли кога у соби 242?

— Шта желите? — одговори Теренс промукао.

— Коју то књигу тражите? — питао је глас.

— Ниједну нарочито. Хвала. Ми само пробамо „читач“.

Настаде тишина, као да се негде одржава неко невидљиво саветовање, а затим се опет чу исти глас, само оштрији и одлучнији но раније:

— Индикатор на мом столу показује да сте тражили Вријтову „Расправу о инструментима анализе свемира“ и Енигов „Састав свемира“. Је ли то тачно?

— Откуцавали смо сигнатуру онако на сумце, — одговори Теренс.

— Могу ли да знам због чега сте желели баш те књиге? — Глас је био неумољив.

— Кажем вам да их не желимо... Престани сад!

Последње, љутите речи биле су упућене Рикју, који је, уплашен, почео да јеца.

(Наставиће се)

Празне наде...

Пред многих корисних и генијалних изума којима су проналазачи устремили човечанство, забележен је читав низ необичних проналазака који су брзо падали у заборав, мада су се њихови творци надали да ће се њима прославити.

Драж новаторства голицала је људе пре неколико стотина година исто као и данас. Један од првих новатора био је неки М. Вилајер, који је још 1690 године, кад о светлеким бројчаницима није било ни помена, измислио необичан начин да се и у мракном мраку може читати време на часовницима. Вилајер, који је био саветник на француском

Проналазачи ратних средстава одликовали су се још необичнијим замислима. Око 1870 године један Француз је предложио влади да производи митраљеце који свирају. Пријатна музика привући ће пажњу непријатељских војника, а кад њихова ратна опрезност понусти музику ће заменити смртносно штектање и киша олова. Један други Француз предложио је да се направи балон који би носио десет милиона тона гвожђа. Њега је требало упутивати на Немачку, да изврши свој товар на немачки генералштаб и Бизмарка. Један од најчуднијих изума патентиран је 20 марта 1894 године. То је балон с корпом од бамбусове трске, у који би биле упрегнуте дивље гуске. Гуске ће летети и вући балон, а правац ће одређивати „ваздушни кочијаш“. Ако се нека од гусака замори, она ће сести на оградву балона да се одмори. Проналазач није предвидео шта ће бити у случају ако се све гуске истовремено заморе и поседују.

За време Првог светског рата, један проналазач је предложио да се замрзну облаци и да се на њих, као на какву чврсту платформу, поставе топови којима ће се тући непријатељ. Мада је његов предлог за то време био потпуно нестваран, он је ипак представљао у неку руку претечу будућих Земљиних вештачких сателита.

Многи проналазачи су се носили мишљу да што боље заштите човека од кише. Један је предложио да се на бајонете војничких пушака монтира нарочити гумени кишобран, који би, кад је затворен, чувао бајонет и пушчану цев од прљавштине, а кад се отвори штитио би војника од кише и снега. Други је предложио да се кишобран постави на шешир, тако да и за време највећег плушка обе руке буду слободне. Један проналазач из

Нанта изумео је шешир у коме је вешто сакривен сунђер, из кога за време највећих врућина капље освежавајућа течност на врелу лобању и хлади је. Његов изум је и капа у којој се налази вентилатор, а намењена је бициклистима и другим спортистима који се такмиче за време летње жеге.

Неким необичнијим проналазачима пошло је за руком да обману чак и тако истакнуту научну установу као што је француска Академија наука. Да би се избегли судари возова, неки Лемис—Терије предложио је да се испред локомотиве и иза последњег вагона постави нарочита заштитна рампа са шпинама које се постављају преко крова читаве композиције. У случају да дође до судара, један воз ће се једноставно попети на други и преко кровова његових вагона спустиће се поново на железничку пругу, без и најмањег оштећења. Француска Академија наука узела је у разматрање овај пројект, па је чак, 7 септембра 1891 године, образовала нарочиту комисију стручњака

да га проучи. Превара је откривена тек после неколико недеља. Утврђено је да се „проналазач“ уствари зове Пол Масон и да његово звучно име Лемис—Терије, кад се споје обе речи значи „тајанственост“. Занимљиво је да та иста Академија наука, која је насе-

ла подвали једног шаљивчине, није хтела да покљони ни најмању пажњу изумитељу фонографа, који је набеђен да говори из трбуха.

За време последњег рата и после њега било је исто тако необичних изума. Један Америјанац је предложио, да се направи аутобуси од гуме који би могли да се сабију и смање у случају велике гужве и закрченог саобраћаја, а један

Француз је за време рата саветовао надлежнима да почну гајење гуштерових, којима, као што је познато, реп поново израсте ако се откине. Они се хране само мувама, а њихови репови могли би да послуже као одлична храна за време несташнице меса, — тврдио је овај домишљав.

Није увек било лако разликовати озбиљне од необичних проналазака. Идеја о возу који би се кретао по једној шини сматрања је неостварљивом, а недавно је овакав воз, на пробној возњи у Немачкој, постигао изванредне резултате. Људи су се смејали проналазачу металних плочица (блокеја) које се стављају на шпеле, а њих је данас прихватио цео свет. Слична је била и судбина човека који је предложио да се као погонско средство за покретање балона употреби топ. Приликом испаливања сваког хица балон би се померио у сувротивном правцу. Данас се на том принципу крећу млазни авиони

ЉУДИ КОЈИ СУ ЖИВЕЛИ ПРЕКО СТО ГОДИНА

Врло је тешко проценити тачност података о људима који су у блиској или даљој прошлости живели преко сто година и достигли чудесну старост. Једини доказ претстављају парохиске књиге у које су се убележавали датуми рођења и смрти сваке особе. Међутим, оне нису свуда вођене, а и од оних постојећих мало их се сачувало. Па и подаци из њих често побуђују сумњу. На пример, да ли се може веровати таквој једној књизи из које излази да је неки Енглец Томас Керн рођен 1590, а умро тек 1797, што значи да је живео 207 година? Или, пак, да су Мађар Петер Порзај и Енглец Мунго, оснивач гласовске бискупнице, живели по 185 година?

Крајем 1670 умро је у британској покрајини Јоркширу неки Х. Џенкинс у 169 години старости. Кратко време пред смрт он је врло живо описивао догађаје које је доживео кад му је било 29 година. Један британски сељак који је умро прошлог века у 160 години оставио је са собом удовицу и велик број деце од које је најстарије имало 103 године, а најмлађе свега девет.

У Француској је 1838 умрла нека Марија Пију у 158 години. Старица се пред крај живота сећала многих познатих историјских догађаја. Рођена за владе Луја XIV она је била сведок владавине Луја XV и Луја XVI, а у 109 години доживела је Француску револуцију. Била је сведок Наполеонових победа и пада и, најзад, осам година пре смрти, Јулске револуције.

Британски сељак Томас Пар умро је у 152 години. Један његов син живео је 127 година и умро је пре свог оца. Последњи пут се Томас Пар оженио кад му је било 120 година. Један француски хирург из Лорена, Х. Подитман, доживео

је крајем прошлог века и свечано прославио свој 140-и рођендан. Неколико дана пре смрти извршио је операцију рака над својом шестом женом. Мада је просечан људски век данас постао знатно дужи, случајеви изузетно дубоке старости много су ређи. Познато је да је 1946 умрла у Оклахоми нека Лизи Деверс у 115 година. У току живота ју је два пута ујео бесан пас, а шест пута

је страдала од уједа змије. Удавала се девет пута.

ИВАЊСКА ПТИЧИЦА

Ивањска птичица је лептир коме су предња крила посута са шест црвених мрља. Његова длакава гусеница прождири делове листа.

ИГЛ

Игла на енглеском значи орао, па је по томе назван амерички златан новца од шест долара, јер је на себи имао лик орла.

двору, предложио је да се повећи часовник постави крај кревета, на дохват руке. Слова која означавају часове шупља су и у свакој шупљини налазе се разни зачини: со, паприка, бибер, ванила и сл. Кад се неко пробуди у току ноћи, прво треба да напипа велику каваљку, а затим да прстом додирне зачин који се налази у шупљини најближег слова и да га лизне. Исту операцију треба поновити и с малом каваљком и — одмах се зна којим је сати. Наравно, овај Вилајеров „изум“ никад није остварен.

Један сусрет с Вуком

Иванил Иванович Срењевски (1812—1880), руски слависта, у више наврата био је у Бечу и том приликом упознао се с Вуком Караџићем, па је 1846 године штампано своје занимљиве успомене о њему. Овде ћемо донети извод из његовог дела „Живот и књижевни рад доктора Вука Стеф. Караџића“.

Т је човек повисока израста, око шездесет година, у дугачком капуцу и са чизмама високих сара. Лева му је нога савијена и коленом се одупире од штудла, што му смета те лагано ходи, као што нико не ходи. Његово лице је једно од онаквих каква се могу видети у Украјини и у Србији. Оно је отприлике троугласто, има испале јабучице, а упале омалене угаситосветле очи. Ретко када да нису оборене ка земљи. Полуседе власи широких обрва и бркова дају том лицу суровији изглед. По тим знацима беш познати Вука Стефановића Караџића и лако беш га разазнати међу стотинама других више или мање оригиналних лица која и нехотице у Бечу привлаче поглед на себе.

Он одавна држи мали стана са три собе у Ландштрау у Оберрајнској улици. Када уђете у дворниште, па потом у ходник, погните се степеницама десно зазвоните и запитате: „Ist der Herr Doctor zu Hause?“. Када се врата отворе одговориће вам: „Belieben Sie nur herein zu spazieren“.

Кроз спаваћу собу где су намештени кревети и креветићи и где се види његова добра и мила жена са троје дече ући ћете у малену собицу. Тамо он седи на софи а пред њим сто на коме се налази гомила различитих хартија и књига. На глави му је црвена српска капа (фес), у руку држи бројанице, а штудла му достојанствено лежи крај ноге. Вук дочекује просто али учтиво, или боље речено — безазлено. Он вас посади поред себе и замоли вас да му опростите што ће остати под капом не зато што му дуге ретке власи покривају главу, него што је то навика код Срба да свагда и свуда под капом седе, па је, то учинило да му глава увек захлади. С њим можете говорити немачки, руски и српски. Разумеће вас ако почнете говорити чешки или пољски. Немачки и руски говори лепо. Ако вам је колико толико познат српски језик и ако замолите Вука да вам говори својим матерњим језиком, он вам неће говорити са оном мешавином старо-словенско-руског и српског језика, него живим народним језиком. Тада ћете видети како је дато сваком народном наречју када зналац с њиме управља да се све каже што год човек жели. Ако желите да га познате у разговору, онда поведите разговор с њим о Србима, о њиховим правима и обичајима, о њиховом напретку и о чему год хоћете. Мало помало он ће вас узбудити својим простим казивањем луним дубока смисла и увести вас у један нови безазлен свет. Послушавши га неколико реченица кад о Србима приповеда, ви ћете завоleti Србе као што ћете и њега самог ценити ради његове љубави према њима и због знања које сте добили о њима“.

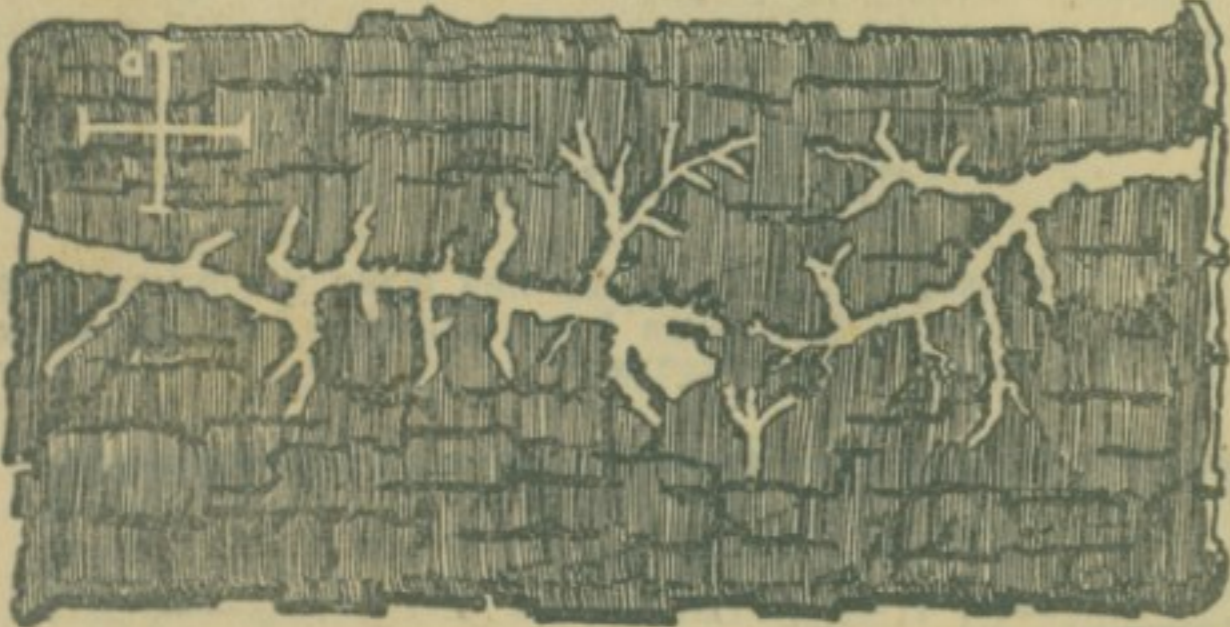
Срењевски је био више пута код Вука, па на једном месту он даље каже:

„Једаред с вечери кад смо с Вуком разговарали о српској књижевности онога времена, ја га замолах да ми каже како је он постао списатељ. Вук се насмеши, потом се замисли, очи му јасно заблесташе и он ми одговори: „Е, ја тако мислим: без ове моје штудле, и без моје добре жене, и без племенита Кошитарја ја не бих био списатељ; а жеља да прођем и видим свијета, поможе и једно и друго“.

ДВЕ НЕОБИЧНЕ КАРТЕ

С тановници једне мале острвске групе у јужном делу Тихог Океана још дуго су се после доласка белих људи служили картом морских струја — исплетеном од бамбусових стабљика. Та карта дошла је на неки начин у руке Роберта Луиса Стивенсона, писца познатог оmlадинског авантуристичког романа „Острво с благом“, и он ју је касније дао као поклон једном америчком музеју. Та карта, за коју стручњаци тврде да је веома тачна и да се на њу морепловци могу потпуно ослонити, израђена је од различито обојених бамбусових трски, при чему је свака појединачна боја претстављала другу морску струју, њен правац и кретање.

Године 1866 познати руски географ Пјотр Алексејевич Крапоткин предузео је велико путовање у дотада неистра-

жени крај источно од Бајкалског Језера. Овај Крапоткин поход ушао је у историју руске географске науке под именом Олекминско-витимске експедиције. На свом путовању кроз ове непознате крајеве Крапоткин је имао само једну географску карту изрезану у брестовијој кори. То је уствари била „мапа“ коју су изрезали ловци, становници тих крајева.

„Та брестова карта толико ме је задивила својом очигледном тачношћу да сам изабрао пут урезан на њој који је водио од Витима до ушћа велике реке Муи“, — писао је касније Крапоткин. Његова експедиција превалила је, служећи се том картом, хиљаду и две стотине километара кроз дивљу тајгу, пробијала се кроз непроходне планине и кланце и на том путу скупила драгоцене научне податке о овдје дотле непознатој области.

WALT DISNEY'S ЛЕГЕНДЕ О ДЕВИ КРОКЕТУ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Риболовна подручја у Атлантском Океану

И атлантски Океан, као и друга мора и океани, богат је разноврсном рибом. Главни предели у овом океану где се лови риба налазе се у пливачицама његовог северног дела.

Плићак који се налази испред обале северозападне Европе заузима простор од 2.200.000 квадратних километара, унутар изобате од 400 метара (изобате су црте на географским картама које претстављају дубине мора и језера). У овом пределу највише се лови слеђевин, бакалари и морски листови.

Предели око Нуфаундленда и Реке св. Лоренца обухватају плићак у простору од 275.000 квадратних километара, и то унутар изобате од 200 метара. Ту се налазе богата ловишта бакалара, локарде и ракова.

Делови Атлантског Океана испред Пиринејског Полуострва, Марока и пред ушћем реке Мисисипи такође су богати рибом.

У јужном делу Атлантског Океана најпознатији пливачи

бљени. Најважнија ловишта туђана налазе се у пределима лабордорске струје. Риболов у Атлантском Океану има највећи значај за земље које се налазе у пределима северозападне Европе.

Прве телеграфске станице у Србији

Телеграфска служба у Србији постоји од 1855, а прве телеграфске станице подигнуте су у Београду, Алексинцу и Крагујевцу 18 марта исте године. У свакој је радно само по један телеграфист. Тридесет година доцније, 1886, стале телеграфске службе по једној статистици из тога времена изгледало је овако:

Трговачких телеграма те године отпремљено је 70.368, телеграфских упутница 7.435, новинарских телеграма 520, адреса и честитки 62.060, званичних 116.426, разних других телеграма 111.242, итд. У свему је те године отпремљено 383.851 телеграм.

У иностранство је те године отпремљено 43.429 телеграма, а примљено их је из иностранства 41.791. У свему је било, у међународној сарадњи 92.812 телеграма.

Каква је то жива трава?

Жива трава је коровска, једногодишња или двогодишња биљка. Цветови су јој ситни и црвенкасти. Плод је издужен у дугачак кљуи, а после сазревања дели се уздужно на плодице. Наставак тога плодића увија се у спиралу кад је сув, а одвија се када се овлажи.

антарктичким водама лов на китове регулисан је међународним уговорима, да китови не би били потпуно истре-

АСФАЛТ КРОЗ ВЕКОВЕ

своје бродове и утврдио да је одличан, а пошто се не топи на сунцу много је погоднији од норвешког катрана, те је зато „врло користан за бродове који плове јужним морима“.

Површина Асфалтног Језера на Тринидаду износи око један квадратни километар. Асфалт се стално креће од средишта према ивицама. Средште, такозвана „мајка језера“, дубоко је бар 100 метара. Асфалт у кретању носи са собом и вегетацију, која је местимично израсла на његовој површини. Но, ако се избегавају мека места, може се без опасности ићи по овом језеру.

Начин добијања асфалта није се изменио од Колумбовог времена. Копач будаком одваљује велике комаде, тешке 20 до 50 килограма, које његових пет помоћника носе на глави до камиона или жичаре. Рад почиње већ у три часа изјутра, да би се избегле поподневне врућине. Место, где је копано попуни се после неколико дана свежим асфалтом, тако да се не може приметити да је ту нешто рађено. Ипак се тврди да је, и поред тог сталног обнављања, за последњих пет година ниво језера опао за око седам метара.

На нормалној температури асфалт је чврст, али ипак довољно пластичан да се може прилагодити свакој подлози. Топи се на температури нешто нижој од 100 степени. Кад се запали, гори с много дима. Да би могао да се употреби,

мора се из њега претходно уклонити влага. То се постиже загревањем у великим казанима. Тако пречишћен асфалт готов је за употребу.

Велико асфалтно језеро слично ономе на Тринидаду налази се и у Венецуели. Његова површина потпуно је прекривена вегетацијом. Иначе, налазишта асфалта, додуше не у облику језера, има по целом свету. Та налазишта врло су интересантна за археологе, пошто се у асфалу често нађу добро очувани скелети разних преисториских животиња. Кости мастодонта, сродника данашњег слона, нађене на Тринидаду, показују колико је ова преисториска животиња била распрострањена. У Калифорнији, у близини Лос Анђелоса, нађене су кости мастодонта, длакавог мамута, слона, тигра са сабљастим зубима, пећинског медведа и разних птица грабљивица. Претпоставља се да је спољна кора асфалта пустила под теретом тих великих животиња и да су оне почеле да тону. Њихов беспомоћан положај привукао је, свакако, разне звери и птице лешинаре, што је само увећало број жртава. Месо је иструлило, али су скелети у већини случајева лепо очувани.

На Асфалтном Језеру на Тринидаду догодило се 1928 године чудан случај. Асфалт је избацио на површину добро очувано стабло високо неколико метара. То стабло се усправило кретало, ношено струјом течог асфалта, а затим је поново потонуло. Прегледом комадића које су радници скинули с тог стабла утврђена је његова старост — 4.000 до 5.000 година. Асфалт се показао као добар конзерватор.

Асфалт је био познат човечанству и пре Колумба. Људи су га искоришћавали још у давна времена, пре сваке писане историје. Једна стара месопотамска легенда каже да га је јунак Утнапхитим употребио при грађењу брода којим се спасао од поплаве. Асфалт се помиње и у библиској легенди о Нојевој ковчегу, где је такође служио за премазивање. Сама реч асфалт грчком је порекла, али вуче корени из Месопотамије.

Најстарија историјски позната употреба асфалта забележена је код старих становника данашњег Ирака, који су тамо живели пре Вавилонаца. Они су дрвене орнаменте премазивали асфалтом, а затим су преко њих стављали златне листове. У Вавилону је непорочност краљевских купатила постигана помоћу асфалта, а у зидовима је асфалт употребљаван уместо малтера. О налазиштима асфалта код Иса, у Месопотамији, говори и Херодот. Он вели да су асфалтом спајане опеке од којих су грађени зидови, бране и мостови на Еуфрату. Библиска легенда каже да је корна у којој је Мојсије као дете пловило низ Нил била облепљена асфалтом, а слично се прича и у асирској

легенди о Саргону. И данас се по Тигру и Еуфрату плови у потпуно округлим чамцима исплетеним од прућа, који се споља и изнутра премазују слојем асфалта. Асфалт је, изгледа, одувек био тесно повезан с људима који су живели поред ових река.

У давно време избацивало је Мртво Море велике комаде асфалта на површину, па су га зато Грци и Римљани назвали Асфалтним Језером. Према Страбону и Диодору, писцима из времена непосредно пре наше ере, излази да су Египћани овај асфалт из

Мртвог Мора употребљавали за мумификацију. Данашње анализе показују да је асфалт заиста искоришћаван у те сврхе, али не раније од десетог века пре наше ере. Међутим, и пре тога асфалт је употребљаван за конзервацију разних предмета који су остављани поред мумија, као и за затварање саркофага. То је, на пример, случај у Тутанкамоновој гробници.

Данас се највеће количине асфалта добијају дестилацијом петролеја и такав се асфалт много више употребљава него природни.

Документарни филм

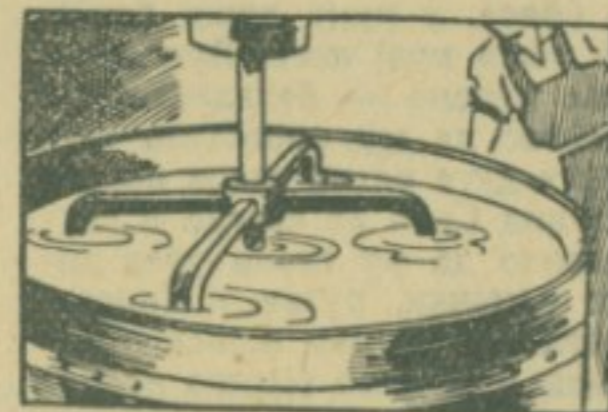
Како постаје целулоза

1) Целулоза је откривен 1859 године. Он је уствари прва пластична материја. Његова употреба у индустрији је разноврсна, а добија се загревањем нитроцелулозе с камфором који је растворен у води. Целулоза је жилава, безбојна и еластична маса.

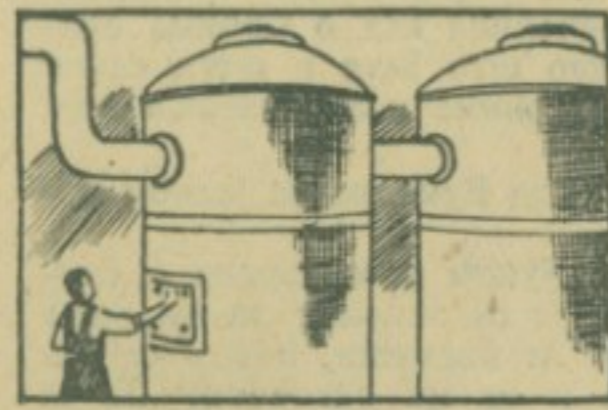
5) После брикљивог прања и бељења, нитроцелулози се додају камфор и алкохол, па се овај састав дуто меша.

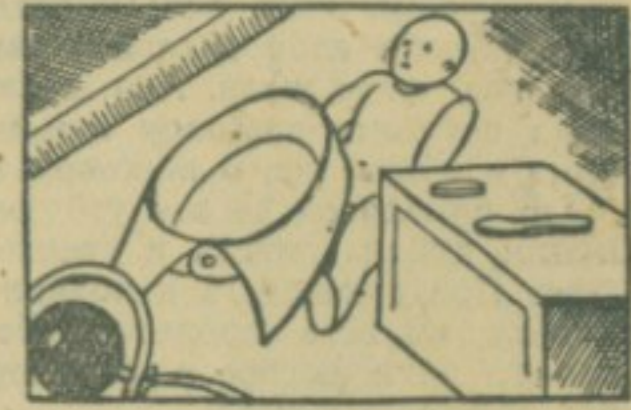
2) Нитроцелулоза се прави од отпадака памука или дрвета. Влакна дрвета су здружена и претворена у кашу, која личи на кашу за израду хартије и која је састављена готово од чисте целулозе.

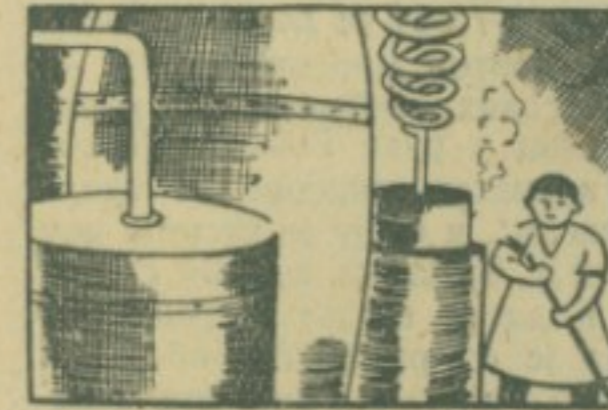
6) После тога каша се компримира у целулодне плочице, које пролазе кроз загрејане ваљке, па им они дају крајичну дебелину.

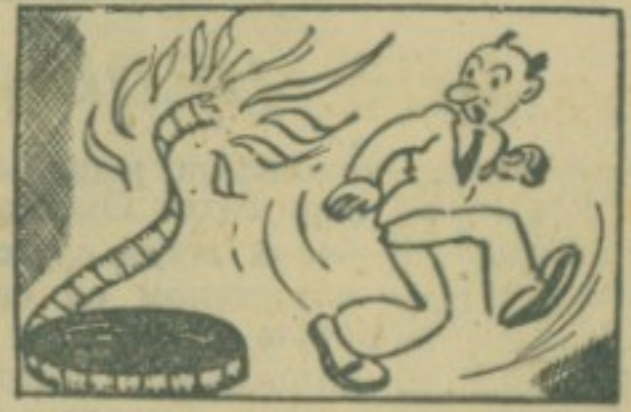
3) Ова каша под утицајем помешане сумпорне и азотне киселине претвара се у нитроцелулозу и употребљава се за прављење целулоида, бездимног барута, динамита, итд.

7) Целулоид се употребљава за прављење вештачке слонове кости, корњачине коре или рогова, за израду чешљева, оковратника, посуда за акумулаторе, разноврсних играчака итд.

4) Камфор који улази у састав целулоида добија се од камфорног зетина из Јапана или од терпентина из смоле.

8) Први филмови направљени су од целулоида. Међутим, ти филмови били су лако запаљиви, па су замењени ацетатом целулозе, који се добија под утицајем ацетона на целулозу.

ИЗ СТАРИХ КЊИГА
Смоква — Метузалем

У Винчестеру, у Енглеској, има једно маторо смоково дрво, са којег је још Јаков I јео (смокава), које је дакле још 1623 године носило плода.

ЗУТЕКА СМРТ

У шумама северноисточне Индије живе дивље пчеле које могу да усмрте не само какву мању животињу, већ и човека. Сустрет с ројем дивљих индских пчела готово увек значи неизбежну смрт. Један енглески путник истраживач преживео је један такав сустрет захваљујући само присебности и пожртвовању двојице индских радника. Тај свој немио доживљај, који ће вам он сам испричати, целог живота није могао да заборави.

„Једног сунчаног јутра, кад сам из шуме избио на пут којим је водио у оближње индско насеље, сасвим неочекивано налетео је на мене рој дивљих пчела. Над главом ми се одједном нашао облак жујених инсеката. Језа ме је прошла читавим телом.

Спас од те напасти налазио се у селу, нешто даље од једног километра, и ја сам стао трчати таквом брзином казмово никад ни пре ни после тога у животу нисам трчао. Али, хиљаде пчела попало је по мени и њихове жаоке забавале су се у моје тело, изазивајући неподношљиве болове. Мој шешир био је претворен у жујешу кошницу. Чело, врат и уши били су сасвим покривени инсектима. Пчеле су ми се завукле под кошуљу, напуниле ми рукаве — биле су свуда, на сваком делу мог тела. Бранио сам се рукама, одбацивао пуне шаке пчела са себе, али све но-

ве и нове чете налетале су са свих страна.

Почео сам да вичем, да зовем помоћ, али сељаци који су радили на оближњој њиви разбежали су се кад су видели огроман облак пчела над мојом главом. Сваки пут кад бих отворио уста да викнем помоћ, у њих су улетале пчеле и ја сам их мрвио зубима. Језик ми је отекао и постао

бар двапут дебији од нормалног, тако да ми је тешко било дисати. Ноздрве су ми толико отекале да кроз њих ваздух једва да је могао да пролази, а из очију су ми лиле сузе. Ништа пред собом нисам могао да видим.

Мучно покрећући ноге и без труни снаге, стигао сам најзад до насеља. Готово слепо, стао сам се обазирати по улици тражећи резервоар с водом, за који сам знао да се налази ту негде у близини. Спотичући се, кретао сам се у кругу, шакама скидао пчеле са лица и најзад, потпуно

исцрпљен, пао на земљу. Пчеле су победиле.

Спасла су ме два индска радника. Видевши ме на земљи, они су притрчали једном пласту сена, ништурнали из њега по нарамак, распострли га у кругу око мене и запалили, заштитивши ме на тај начин округлим пламеним зидом. Затим, док сам ја лежао без свести, ти пожртвовани људи нису ме ни за тренутак остављали, већ су чита-

во време извлачили жаоке из мог тела.

У страховитом стању прележао сам неколико дана, неспособан да се покренем. Моје тело, отечено и тврдо као сљеђено месо, било је покривено црним, плавим и црвеним печатима. Неколико дана нисам могао ни да видим ни да говорим.

Оздрављење је текло тешко и sporo. Одежао сам шест месеци у болници. Кад сам се поново вратио својој кући, било је довољно да издалека чујем жујање пчела па да се дам у дивљи бег“.

ДРОСЕТЉИВИ
ВУЈО
од Вола Дизнија

ОЧИ У ОЧИ С ГРИЗЛИЈЕМ

Медвед гризли је не само владар међу америчким дивљим животињама, већ би се због много својих изванредних особина могао назвати царем читавог животињског царства. Афрички лав и азијски тигар надмашују га својом окретношћу и крвожедношћу, али у погледу снаге и храбрости гризли стоји високо изнад њих. Као и област у којој обитава, он има неку дивљу снагу којој не сме да се супротстави ниједна животиња. У дивљим Стеновитим Планинама он је једини и свеомни господар.

Само у ретким случајевима гризли ће напасти човека: кад се осећа угрожен, кад је рањен или дотерао у шкрипац, или кад неко угрози његово потомство. Али, ако се човек односи према њему с дужним поштовањем, које он, уосталом, као најнајнајнија животиња и заслужује, може бити сигуран да га гризли неће напасти. Гризли ће убити човека само у самоодбрани, али никад неће окусити његово месо. Наиме, до данас није познат ниједан случај да је гризли појео макар залагај човечјег меса, мада не постоји ниједно човеково оружје пред којим би овај циновски медвед устукнуо кад му се учини кавка неправда.

досељеника на амерички Запад, гризли је све више потискиван, док најзад није нашао своје последње уточиште у Стеновитим Планинама. Боја гризлијевог крзна варира од светложуте до црне. Међутим, обично на глави, раменима и леђима његово крзно прошарано је сивим длакама, због чега се човеку чак и млада животиња може учинити старом. Тај сиви тон његовог крзна и донео му је име, јер реч „гризли“ значи „сивкасти“.

Ловци причају да су наилазили на гризли-медведе тешке по читаву тону. Разумљиво је да толика маса мора да има огромну снагу. Гризли може без по муке да однесе краву или да једним ударцем шапе размрска лобању бика. Мада човек не мора за себе лично да се боји гризлија, ипак се догоди да му понеки од ових владара Стеновитих Планина постане непријатељ. Наиме, међу гризлијама могу се наћи и такви који ће му с времена на време однети појекну краву или коња. У тим случајевима амерички сточари не обрачунавају се сами с краљивцима, већ најме за то професионалне ловце на медведе. Сваки сусрет тих лована како с „добрим“, тако и са „рђавим“ гризли-медведима значи један нов узбуљив догађај...

Често смо на појилу нашег стада наилазили на трагове једног великог медведа, — причао је једном један амерички ловац на гризлије. — Иако медвед никад нисмо видели, дали смо му име „Попа“, јер смо по траговима видели да му је једна задња нога била бангава. Али, како се он никад није

приближавао нашем стаду, ни је нам ни на памет пало да га убијемо. Једног дана, срео

сам се с њим сасвим неочекивано: нашли смо се изненада један према другом у некаквом тесном кланцу. Он ме је мерио погледом од главе до пете, ја њега такође, тако да смо личили на два боксера који пре почетка борбе узајамно процењују снаге. Он је био више него огроман и сваки педаљ његовог тела одавао је бруталну снагу — изузимајући

лице. Чинило ми се као да гледам не животињско, већ интелгентно људско лице.

Детило нас је мање од тридесет корака. Ниједан од нас није хтео да учини било каква необазрив покрет. Медвед је бацио испитивачки поглед прво лево, па десно на камени литице: биле су сувнише стрме за њега. То га баш није много обрадовало — видео сам то — али није показивао ни најмање страха. Изгледало је као да ми говори: „Ја сам кренуо на пут без рђаве намере, али ако баш буде морало...“

Борба с биком

Моје мисли нису се много разликовале од оних које сам њему приписивао. Знао сам да ништа луђе не би било но пуцати с тако мале раздаљине. Чак ни мој најсигурнији и најсмртоноснији погодак не би могао да га задржи и да ме спасе од његових страховитих шапа. За то време медвед као да је тражио неки други излаз. Биле су само две могућности: да прође поред мене или да се врати. Дуго смо стајали тако очи у очи пре но што се он одлучио. Најзад је видео да су мој и његов положај подједнако неугодни. Лагано се окренуо на месту и мирно одгегао наатраг, не обрнувши главу ниједан једини пут да би видео идем ли за њим или не.

Покренуо сам се с места на коме сам стајао као укупан тек кад ми се медвед нагубио из вида. Тада сам погледао на трагове које је оставио за собом: био је то заиста „Попа“. Наставио сам пут, кад ме изненада заустави котрљање једног камичка. Подигох главу и угледах изнад себе гризлија. Седео је на ивици литице и пажљиво ме посматрао својим као у човека паметним очима.

После неколико недеља поново сам га срео. Тражили смо једног, риђег бика који је био понос нашег стада пре но што

је газда купио неколико бикова расе „херефорд“. Наш „Риџа“ није могао да се помири с присуством супарника и убио га је својим роговима кад год би му се за то указала прилика. Због тога смо одлучили да му тестером отсечемо његово убојно оружје. Нашили смо га најзад на појилу. Али, више није било потребно да му тестером отсечемо његово убојно оружје. Нашили смо га најзад на појилу. Али, више није било потребно да му тестером отсечемо његово убојно оружје. Нашили смо га најзад на појилу. Али, више није било потребно да му тестером отсечемо његово убојно оружје.

Медвед није био на појилу. Отишао је, оставивши иза себе крвав траг, по коме смо ишли читаво три километра. Недалеко од једног храстовог честара, у који се медвед свакако склонио, кржаве мрље се више нису виделе. Крварење му је ту, очигледно, престало.

— Никад га више нећемо видети. „Попа“ неће моћи да преживи толики губитак крви, — рекао ми је један од мојих пратилаца. Али, месец дана касније, наишли смо на „Попа“ како се, крепак и снажан као и раније, купа у нашем појилу.

Господар Стеновитих Планина

Некада је постојало више врста гризлија. Међутим, калифорниски гризли је већ готово изумро, док се Вашингтонски и орегонски могу веома ретко срести. С продирањем белих

Сваких осам минута...

Један од најзанимљивијих и најчуднијих вулкана на свету несумњиво је вулкан Ипалко у Средњој Америци. Његов врх, стално покривен лавом, уздиже се 2.000 метара изнад тихоокеанске обале Салвадара.

Сваких осам минута у околини вулкана разлегне се подземна хука, а над кратером се појави клупко дима које свакиком тренутком постаје све веће, да би се најзад претворило у стуб висок 300 метара. Затим се врх димног стуба почиње расплињавати, добијајући облик печуркиног клобука. Ветар брзо развјеје дим и пепео и од мале ерупције не остане ни трага. После осам минута поново се разлегне хука, опет се уздигне стуб дима који ће ветар убрзо разнети и тако се то без прекида понавља већ више од два века.

Морнарима целог света позната је ова природна кула светлости која им служи за оријентацију у водама Салвадара. Наиме, за време тамних тропских ноћи светлеће ерупције вулкана Ипалко могу се опазити са даљине од неколико стотина километара, јер је тада стуб дима осветљен тамноцрвеним одблеском кључале лаве.

УКРАС БАРА И МИРНИХ ВОДА

Барска ружа (лопоч), са својим великим и белим цветовима, улето је најлепши украс бара, мирних река и рибањака. Немци су барску ружу због лепоте назвали воденим љиљаном или воденом ружом. Она спада у породицу нимфеаца, која обухвата око 35 врста. Све оне углавном расту у умереним крајевима.

Листови барске руже имају округлао или српаст облик. Они су толико чврсти да не могу да се растргну ни кад најјача олуја узбурка воду језера. Цветови миришу. Поред беле, код нас расте и жута барска ружа.

Међу барске руже спада и египатски лотос, који има беле цветове, а у стара времена, пре наше ере, био је посвећен египатској богињи Изиди и богу Озирису. Египћани су јели његово семе. Они су јели семе и барског лотоса који има плаве цветове. Овај плави лотос често служи као украсна биљка у топлим базенима. Такозвани звездасти лотос расте у источној Индији, југоисточној Азији и Новој Холандији. Народ га је обожавао као неко божанство. Права краљица у породици нимфеаца је викторина регна, која расте у пределима реке Амазоне. Она има велике листове, који могу имати у пречнику и до два метра и који су веома мирисни. Цветови имају пречник од око 25 сантиметара, а некад и више.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ЗА ФРАНКЛИНОВУ 250-ОГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА

Стари фењер од кованог гвожђа који је осветљавао кућу у којој је 1776 године проглашена независност Сједињених Америчких Држава поклонила је париској општини једна делегација из Филадельфије. Фењер треба да светли у Паризу приликом свечане прославе 250-огодишњице рођења Бенџамина Франклина.

ХАМЛЕТ НА АРАПСКОМ

Шекспиров трагедија „Хамлет“ први пут је дата на арапском језику. Претстава је изведена у величанственом декору једне храстове шуме у близини Рабата. Трајала је непрекидно четири часа, па ипак ју је пет хиљада гледалаца са интересовањем пратило до краја.

КО ПРЕ ЧУЈЕ?

Радио-емисију прво чују слушаоци, па тек онда они који се налазе у студију где се она изводи. Емисија се на

пријемницима чује истовремено, док је звуку који се преноси ваздухом потребна

КОЛУМБОВО ПИСМО У ВОДАМА МАРОКА

Већ више од 2.000 година морепловци и путници који путују морима и океанима служе се морским струјама да би послали своје поруке у лименим кутијама, боцама итд. Године 1493, у једном ковчежићу од кедровине, Колумбо је послао извештај о свом путовању краљу и краљици Шпаније. Међутим, тај ковчежић је нађен тек 359 година касније, у водама Марока.

ШТА СУ САЛАШИ?

Салаш је мађарска реч, а у северној Србији и Војводини то су зграде на имањима изван села, где се лети борави са стоком или се тамо проводи време ради обављања извесних пољских радова.

ГДЕ СЕ НАЛАЗИ КАРСКО МОРЕ?

Карско Море је уствари део Северног Леденог Мора, северно од Азије, а између Нове Земље и копна.

Свеће на грбећу

Ушумама Панама и ма и таквог дрвећа које тамошње становнике снабдева — свећама. То дрвеће називају „парментери“. У извесно доба године не само с грана, већ и са стабла парментерија висе многобројне дуге свеће, жуте као да су од воска начињене. Уствари, свеће су плод овог необичног дрвета. Запаљене, оне горе лагано, јаким и равномерним пламеном и због тога их панамски Индијанци употребљавају за осветљавање својих кућа. Поред тога, плод дрвета парментерија је изврвна храна за стоку. Једини недостатак ових бесплатних „свећа са дрвећа“ је тај што се брзо кваре и постају неупокретљиве како за осветљавање, тако и за исхрану домаћих животиња.

ОВА НАША КУЉА САСВИМ ЈЕ ПРОПАЛА: КРОВ ПРОКИШЊАВА...

... А ШПОРЕТ ДИМИ.

КРАЈЊЕ ЈЕ ВРЕМЕ ДА СЕ ТАТА ЗА ЊУ ПОБРИНЕ. ОВАКО ДАЈЕ НЕ ИДЕ!

НАСТАВИЋЕ СЕ

ЋУДИ СЛОНА

Једног јутра, нека Индијанка из Бриџтаунске Колумбије погледала је кроз прозор своје колибе и видела на хедина слона како пасе, неколико корака од њених врата. Жена није знала име овог слона (а слоновима се воле често одзивају на позив, ако им се изговори име), као што јој није било познато ни то да је он побегао из једног циркуса. Али је знала да ако се непознатом коњу стави преко главе чак и труп конопац, он неће покушавати да бежи, јер верује да је то немогуће. Не плашећи се, Индијанка је лагано пришла грдосици и један стари шал привезала му за ногу. После тога, слон је послушно пошао куд га је жена повела, зачуђено је посматрајући својим малим очима...

од депринања шаторског крила. За време олује најбоље је изводити их напоље. Ван шатора они се добро осећају, макар их тучао и најгори пљусак. Под шатором лако се могу разбеснети, јер их брзо

ти шта се догађа. Џон није изгубио хладнокрвност. Отишао је до најближег стуба, протрљао чело и поправио капицу, а затим је, што је могао брже, потрчао према двојици проузроковача нереди, који су тутњали ареном, и очиглед застрашене публике. Наравно да су се и остале животиње узнемириле. Одједном, Џон је непослушним „малишанима“ препречио пут. Судар је био тако снажан да су слончићи пали ошамућени, а Велики Џон је отишао у прве редове фотеља, које су на време биле евакуисане, и спустио се на земљу да се одмори.

Наравно да су се и остале животиње узнемириле. Одједном, Џон је непослушним „малишанима“ препречио пут. Судар је био тако снажан да су слончићи пали ошамућени, а Велики Џон је отишао у прве редове фотеља, које су на време биле евакуисане, и спустио се на земљу да се одмори.

Посетиоци циркуских менаџерија варају се ако мисле да је гвоздено коље за које су слоновима привезани пободено дубоко у земљу, како ове животиње огромне снаге не би могле да побегну. Уствари, они дебелокосици везују се за јаким конопцима само кад се ухвати, а довише то више није потребно, јер они увек мисле да су чврсто спутани, без обзира на јачину ужета и коца. Опасне су баш оне животиње које носе јаке негве и крећу се увек са искусним пратиоцем. Ако међу слоновима дође до метежа, човек ће тешко моћи да воспостави мир.

Ниједна се дивља животиња не може потпуно привитоми. Узнемиреност „домашних“ слона долази баш отуда што инстинкт прашумске животиње у њима никад не мрнује. Неки амерички новинар шетао је једног дана менаџеријом Ринглинг-Барнумовог циркуса. Том приликом је приметио да 29 слона мирно спавају, лежећи на земљи, док пет стоје будни. Зачуђен, уписао је у дневник зашто све животиње не спавају.

Сваки чопор слона има свог вођу, обично неку стару, искусну слоницу. Међутим, у једном од најпознатијих трупа припитомљених животиња на свету, у једном америчком циркусу, старешина је био мужјак, зван Велики Џон. Он је „владао“ групом од четрдесет слонава.

Не дозвољава им инстинкт прашумске животиње, — одговорио је чувар. — Чак и кад је највећи мир, не спавају сви у исти мах. Ако не више њих, бар један бли, да би на време огласио узбуну.

Једно вече, усред циркуске претставе, Велики Џон је успео да спречи настанак панику, која је могла рђаво да се заврши. Таман је био почео велики дефиле, кад се два углашена младунчета извојаше из поворке и стадоше да јуре наоколо, тражећи излаз. Једно неузвекерено слонче налетело на Велики Џона, који је, са смешном капом на глави, корачао на челу. Иако му је од ударца капа пала на једно око, те није могао добро виде-

тора они се добро осећају, макар их тучао и најгори пљусак. Под шатором лако се могу разбеснети, јер их брзо

Пожар КОЈИ ТРАЈЕ ПРЕКО 70 ГОДИНА

Упркос највећих напора власти, ватрогасаца и многобројних инжењера, пожар који у америчкој вароши Њу Стејтвилу траје већ 70 година још није угашен.

Њу Стејтвил је мало место у америчкој држави Охајо, чије су главно богатство деценијама сачињавали богати рудници угља одличног квалитета. Једног јутра 1884 године избио је у руднику пожар, који се ширио муњевитом брзином. После 48 часова ватра је букнула у свим подземним окнима, док је над земљом захватила површину од преко 20 квадратних километара.

Данима је вођена огорчена борба. Затворени су сви приступи који су водили у окна, да би се спречио прилив свежег ваздуха, а кад ни то није помогло дигнуто је динамитом цело једно брдо у ваздух, у нади да ће огромне количине земље угушити пожар. Али, успеха није било.

Последице пожара осетно је читав град. Сви извори у околини почели су да кључају, па је одређена широка зона из које је евакуисано становни-

штва. Тле је било врело под ногама, а снег је престао да пада у целој области. У крају који је до тада имао оштру климу почеле су да расту палме и наранце.

Дошао је и прошао Први светски рат и пожар још није угашен. Права катастрофа догодила се 1935 године. На једном месту попустило је тле и 25 кућа пропале су у земљу. Евакуисане су три градске четврти којима је претила опасност. Девет година касније, за време Другог светског рата,

личини, не раздражује слонове. Утврђено је да им он прија, као и дуван, који за њих претставља неку врсту послатице. Слонови једу све врсте поврћа, али највише воле мркву. Мекње им такође пријају.

Као о змијама, тако се и о слоновима могу чути сасвим произвољна твђења. Није тачно да слоновима могу нарочито дуго да живе. Истина је да слон живи колико и човек. Исто тако није тачно да слоновима никад не лежу. Додуше чувени слон Каргум, у једном зоолошком врту у Њујорку, двадесет година није легао на земљу, али он је био изузетак.

Сваке године милиони људи гледају слонове по зоолошким вртovima и циркусима. Они који их пажљиво посматрају моћи ће без тешкоће да и међу њима открију разне карактере: охоло, срамежљивце, шаловивце, намћоре, „дипломате“ и кавгаџије.

ЈЕДНИМ ПРСТОМ 212 КИЛОГРАМА

Канадски атлета Луј Сир, који је умро почетком овог века, спадао је у најјаче људе на свету. Он је могао само једним прстом да подигне терет од 212 килограма.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ...

ВОДОПАД КОЈИ НЕ ПАДА

У једној пећини у аустријским планинама Темен, недалеко од Салцбурга, нала-

зи се један залеђени водопад висок 17 метара. Овај ледени водопад постао је пре много хиљада година замрзавањем једне реке - покорнице.

ПАРАВАНИ УМЕСТО ОДЕЛА

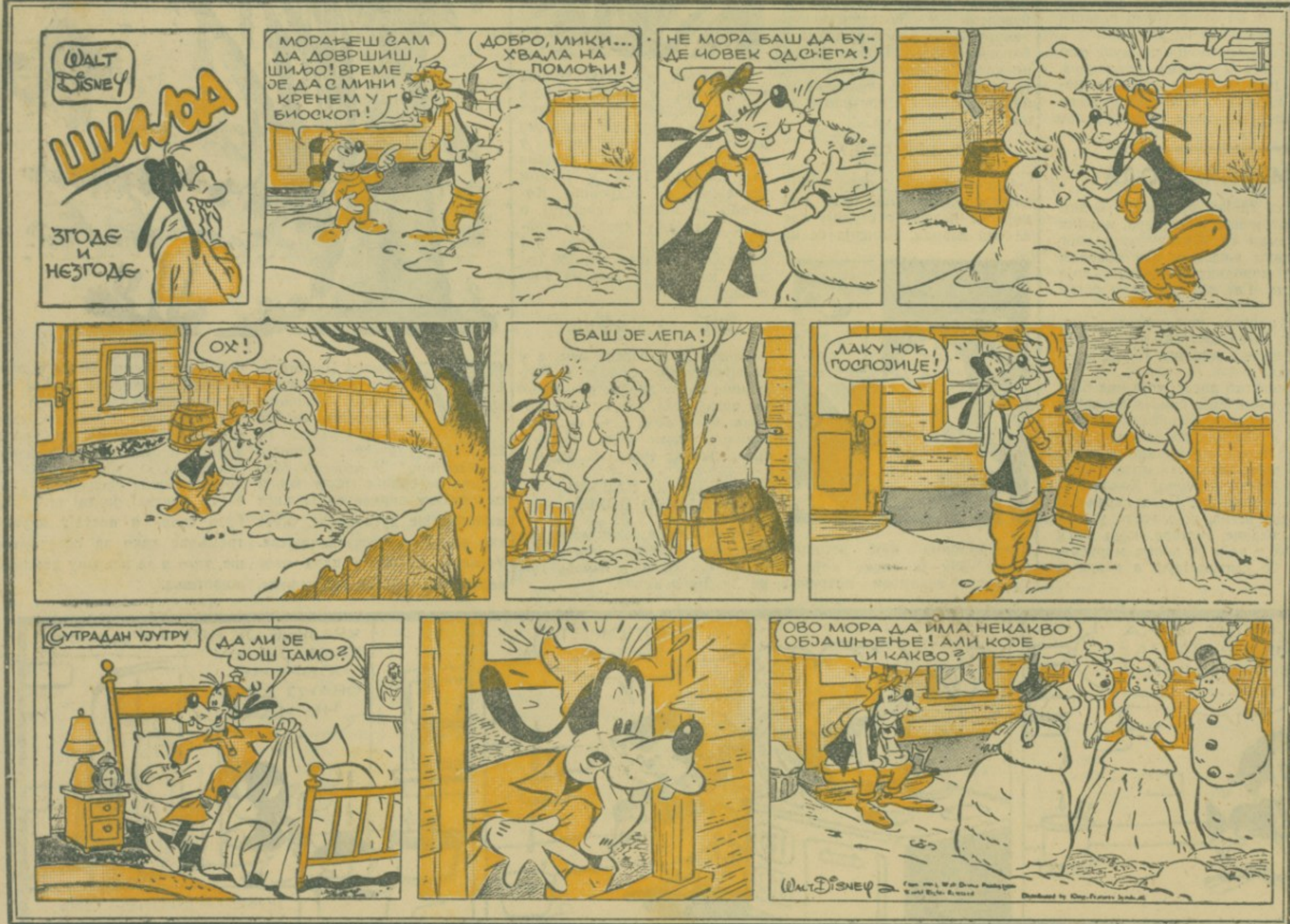
Припадници афричког племена Лаби немају чак ни најмањи део одеће на себи, али зато увек носе ис-

пред себе мале параване, којима се заклањају при сусрету с непознатим особама.

ДУШЕК С ПРОЗОРОМ

Познато је да „људи-жабе“ који лове рибу испод воде морају носити нарочите наочари да би могли посматрати шта се око њих догађа. Сад се у једној немачкој фабрици производе гумени душци с прозором, да би и они који не желе да се гњурaju могли да посматрају кретање риба и свет под морем. Цео душек се може покретати и тако обилазити део језера или мора.

ПОСЛЕ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА

Године 1934, на прослави златне свадбе универзитетског професора Мермена из Вестпорта, у Америци, служена је једна торта која је педесет година раније била начета на свадбеном ручку. Торту је била стављена у херметички затворену кутију, из које су је извадили равно после пола века. Торту је, кажу, била задржала свој добар укус.

НАЈВИШЕ И НАЈДУБЉЕ

Вулканска планина Фуџијама, највиши врх Јапана који се уздиже 3.378 метара, налази се свега 11 километара далеко од тускарорског углењућа, највеће мор-

ске дубине измерене у прошлом веку. Тускарорско углењуће, чија је дубина била измерена 1874 године, лежи на 8.513 метара испод морске површине.

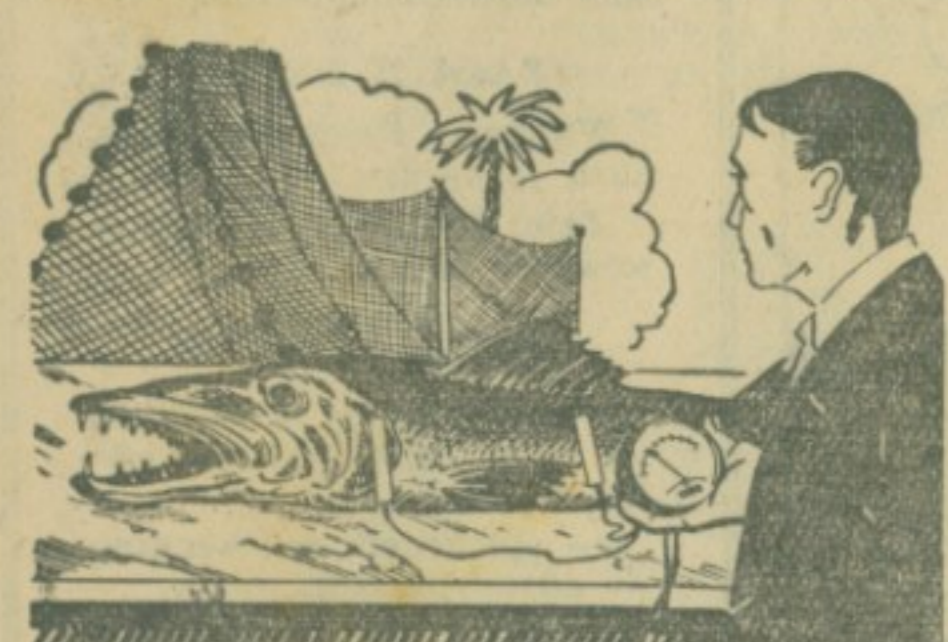
„МЛАДА“ СТАРИЦА

Године 1604, покушавајући да се погне на врх највишег дрвета у парку који је окружавао њен замак у Ирској, погинула је у својој 140-ој години војтовкиња од Десмонда. До стоте године војтовкиња је трипут добијала зубе.

СА СВИХ СТРАНА

ДА ЛИ ЈЕ РИБА СВЕЖА

И најдобронамернији продавац рибе у стању је само приближно да тврди колико је свежа риба на његовој тезги. Кад је риба уловљена, може да установи једино стручњак коме медицина није непозната. Међутим, Институт за рибу у Немачкој, који се дуже времена бавио овим проблемом, пронашао је прилично једноставан начин за одређивање времена кад је риба ушинула. Стручњаци су установили да је рибе месо боља или лошије спроводник електрицитета

према томе да ли је више или мање свеже. Прерађивање овог тврђења, које је извршено на једном рибарском броду, дало је задовољавајуће резултате. Направе којима се мери спроводност електричне струје кроз рибли организам нису нимало сложене. Довољно је да се две електроде ставе уз тело једне рибе и да се погледа на бројчаник. Ако казаљка показује број у позитивној скали бројева, риба је свежа и може се купити.

ВЕШТАЧКИ САТЕЛИТИ СУЗБИЈАЈУ ЕПИДЕМИЈЕ

Један амерички научник који је запослен у сектору за научна испитивања у америчкој војсци сматра да ће будући вештачки Земљини сателити моћи да користе светској санитарној служби. Он заступа мишљење да извршен број најопаснијих микроба и вируса није земаљског порекла, већ да долази из међупланетарног простора. Јер, каже он, како иначе да се објасни

деловање микроба гангрене који је активан само на великој висини и, како изгледа, не може да се навикне на нашу атмосферу? Зато овај амерички лекар мисли да ће вештачки сателити, чим пређу границу ваздушних омотача, моћи да нам јављају каква нам опасност прети, како бисмо на време могли припремити вакцину против заразе.

ХОЛИВУД ОБЕЋАВА ДА ЋЕ СЕ „ПОПРАВИТИ“

Европски биоскопи приказују веома много филмова произведених у америчким предузећима. Већина од њих осуђена је од европских критичара као дела без вредности, у којима насиље и револвер играју најважнију улогу. Изгледа да напади нису остали без дејства. Ако је веро-

вати обећањима Удружења америчких филмских произвођача, планови холивудских предузећа сада се мењају и у будућој производњи биће свега 20% филмова криминалне садржине, 35% каубојских и ратних филмова, и то са „редизираном“ улогом барута и пиштоља, док ће остали филмови бити хумористичке и друге садржине.

ЕЛЕКТРОНСКИ ИСПИТ ПРЕ БРАКА

Један енглески лекар изумео је апарат коме је дао име топографски испитивач и који таласе емитоване из човечијег мозга разлаже на 22 криве линије. Те кривуље пројектују се на телевизијско платно. Лекар тврди да из упоређења тако добијених линија једног будућег брачног пара може да се установи хоће ли њихов заједнички живот бити с више или с мање разумевања.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ЛОВ У СТАКЛЕНОМ БАЗЕНУ

На овогодишњем међународном индустријском сајму у Милану највећу пажњу публике привлачио је један велики стаклени базен напуњен водом, који је почивао на бетонским стубовима и гредама. Гледаоци окупили око базена могли су лепо да посматрају подводни шов на рибе.

„СВЕМОЋНО ОКО“

Два научника из Краљевског колеџа у Лондону, један Енглец и један Индијан, начинили су од стаклених влакана, тањих но што је влас људске косе, савитљиву цев кроз коју се може гледати. Ако се кроз ову цев посматра неки предмет, добија се његова јасна слика. Изум ће послужити нарочито лекарима, за посматрање унутрашњости човечијег тела, а затим код посматрања комплексног механизма неке машине, итд.

„ШУСТАЊЕ ДАХА“

У долинама река Индиџирки и Колиме, у Сибиру, зиме су веома дуге и оштре. Ниске температуре, при којима се жива спушта на минус 50 степени, трају често и по неколико недеља. За време тих мразева дах људи и животиња мрзне се у магновењу. Притом се у ваздух образују ситни ледени кристали, који се међу собом сударају, производећи лак шум. Тај шум становници ових хладних предела називају „шустање даха“.

НАЈСАВРШЕНИЈА МАШИНА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ХАРТИЈЕ

У САД израђена је машина која за цигло два минута произведе 1.600 метара ротационе хартије. Машина је дуга око 120 метара, што значи да је дужа од фудбалског игралишта. За само пола ми-

нута она од воде и дрвене пулпе направи мешавину за израду хартије. Њена дневна производња хартије довољна је за штампање 1,500.000 примерака новина од 40 страна.

ОСВЕТЉЕЊЕ ЗА СВАКУ ПРИЛИКУ

У једној америчкој фабрици сијалица начињена је флуоресцентна лампа која троши веома мало струје, тако да једна обична аутомобилска батерија може да даје осветљење 15 сати без прекида. Оваква лампа може корисно да послужи у кампу или приликом квара на аутомобилу у току ноћне возње. Јачина сијалице је 60 вати.

ШТА СЕ ДОГАЂА С ДУВАНСКИМ ДИМОМ?

Да би утврдили шта се догађа с дуванским димом који пушач удахне, стручњаци Института за научна истраживања у САД помоћи ће се изотопима. У лист дувана ће се убацили радиоактивне супстанце, а онда ће се радиоактивни дим унети у тело животиње и Гајгеровим бројачем пратити његово кретање до краја. Да би се овај опит могао извести и на људима, употребити ће се безбедни бета-зраци.

„ХЛАДНИ ПИШТОЉ“ ЗА ЛЕЧЕЊЕ РАКА

Лекари болнице у Челзију, у Енглеској, начинили су такозвани „хладни пиштољ“ за лечење рака у унутрашњости тела. Апарат је добио ово име зато што заиста личи на велики аутоматски пиштољ. Помоћу њега се могу на ободело место у организму направити изотопни радиоактивног злата, а може се подешавати и дубина њиховог продорања. Златни изотопи губе своју радиоактивност отприлике после десет дана и за то време могу остати у организму без штетних последица.

АТОМСКЕ ИЛИ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЛОКОМОТИВЕ?

Према мишљењу америчких стручњака, атомске локомотиве могу имати практичну примену тек у будућности, пошто су засад електричне, дизел и гасно-турбинске локомотиве много економичније. Неки инжењери чак сматрају да је много боље и економичније помоћу атомске енергије производити електричну струју за електрификацију локомотива, него уграђивати у локомотиве нуклеарни погон.

ДАВНО НЕСТАЛА ПЛАНИНА ОПЕТ СЕ ПОЈАВЉУЈЕ

Пре неких 200 милиона година, огромни масиви планине Апалачијан нестали су под морем. Услед померања земљишта, сада се ови масиви уздижу и потискују с морског дна горње слојеве седиментних стена. Стручњаци Технолошког института у Џорџији мере и израчунавају разлике у магнетизму ових стена. Геолози очекују да се појаве и масиви нестале планине, како би установили јачину и њиховог магнетизма.

ОБНОВЉЕНА СТАРА ДРУДСКА СВЕЧАНОСТ

Повратак пролећа, први пут после 162 године, прослављен је по обреду друида у Енглеској у Тауер Хилу, недалеко од гробнице древних „Бретона“. „Свештеница“ у белој хаљини, на прастари начин, испила је свети напиток из огромног рога.

ЗАКАСНЕЛА ПОРУКА

Боцу с писмом датираним јула 1760 године изабацио је море на обалу Јамајке. То је порука једног морнара с брода „Фрер-де-ла-Кот“ који се западио и потонуо на пучини Атлантског Океана. Дирљива садржина овог писма није само овај човека пред неизбежном смрћу; она има и историјску вредност.

... прва жена која је управљала балоном била је Марија Магдалена Бланшар, жена ваздухопловца Бланшара — човека који је први прелетео Ламанш. Кад је, 1808 године, Бланшар умро, његова жена, да би могла живети, продужила је његов опасан занат, изводећи с балоном смеле подвиге у париском врту Тиволи. Погинула је 1819 године, приликом свог шездесет и седмог лета.

... Кракатау уставири значи Тиха Планина. Вулкан на острву Кракатау, које се налази између Јаве и Су

матре, мировао је два века, тако да се потпуно заборавило да је некад био активан. Године 1883 овај вулкан је поново прорадио и том приликом пола острва пропало је у море.

на Борнеу, носе на леђима као део своје ношње једну столицу, тако да увек могу да седну на њу.

... Алексинац се за време Турака звао Спахијој.

... пре нешто више од три века, 1650 године, на целој земљиној кугли било је 465 милиона људи. Године 1750 било их је већ 660 милиона. По подацима објављеним у Статистичком билтену

Уједињених нација, данас на свету живи 2 милијарде и 655 милиона људи.

УКРСТ И СКОЗ

Бодоровно: 1) хемиски знак за берилијум; 2) мања стајаћа вода; 3) прста грчког вођа (множ.); 4) мзхуна биљке араџис; 5) прва немачка песникња; 6) град у северној Француској; 7) предлог; 8) иницијали презимена и имена српског књижевника; 9) грчко слово; 10) један од риваца Дунава; 11) презиме француског романиста из 19 века; 12) врста овчиња (множ.); 13) слово латинице; 14) коњ; 15) слово солмизације; 16) град у подножју Урала; 17) врста млечног производа; 18) грчки филозоф, математичар и астроном са Родоса (890-300 пре н. е.); 19) врста фотификационог објекта (множ.); 20) женско име; 21) старо египатско божанство.

Усправно: 1) вулунски ситан новач; 2) државна имовина; 3) старатајка; 4) индиго-биљка; 5) привременог логор; 6) тим; 7) град у Норманији; 8) свеза; 9) поднебље; 10) највиша и најјача утврђена цита; 11) страна женског име; 12) бог почетка и свршетка код старих италијанских народа; 13) врста млечног пића; 14) старословенски Балкана; 15) затубаст, без врха; 16) врста папагаја; 17) најистинитији део матерње; 18) ноћна грабљивица; 19) иницијали турско-хунског племена; 20) планина.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ИМЕ У ЈАЈЕТУ

Кад вам дођу другови, спремите им за ујину обарена јаја. Сваком дајте по једно. А кад их ољуште, сваки ће у јајету наћи своје име! Како то? Врло просто. Узмите једна-

гачак, ко га убије своју крв пролива. (тврдевож)

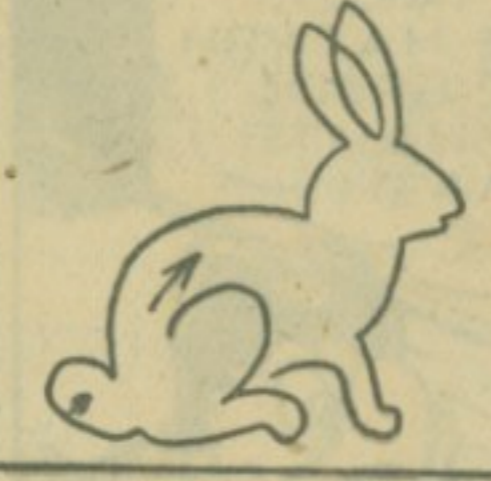
У две мајке по пет синова; сви имају једно име. (иљобш)

Куца, звони, окреће се, ходи цео век, а није човек. (зипноош)

Често ме желе, чекају, но чим се појавим сви беже у кућу. (випш)

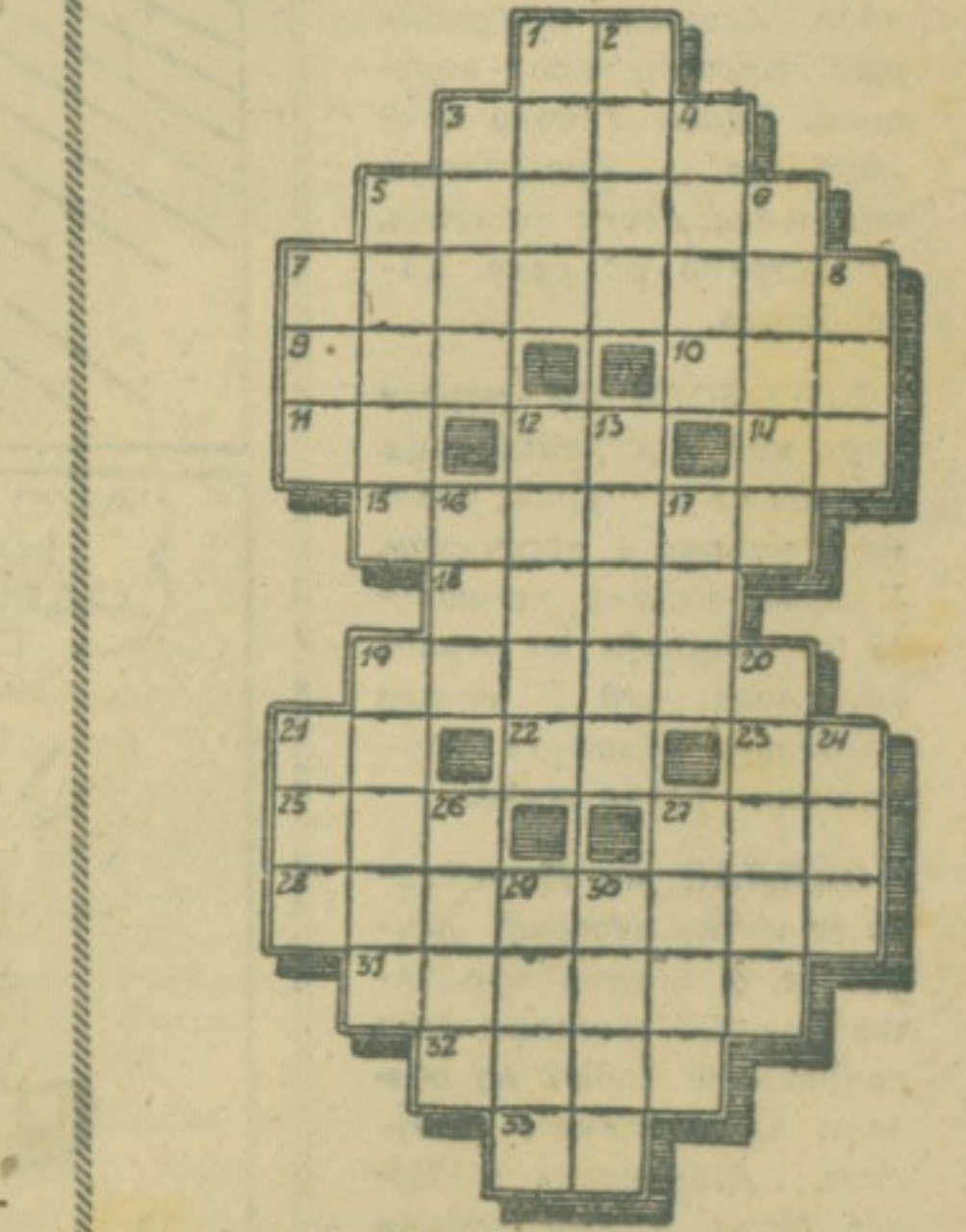
У човека три пријатеља; један га вози, други храни, а трећи чува. (ошп и вража, кош)

У једном пошезу

УНАКРСТ И СКОЗ

A	1	2	3	4	5	6	7	B
1	8	6	1	2	3	6	5	
2	8	4	5	2	9	10	4	
3								
4	11	2	3	2	12	6	5	
5	9	13	14	4	11	4	5	
6	14	4	7	4	14	4	7	
7	10	2	15	6	7	4	5	B

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Бодоровно: 1) Тиса; 2) Палада; 3) пелен; 4) га; 5) окер; 6) мал; 7) вис; 8) бела; 9) ан; 10) Тацит; 11) влечер; 12) Ерин; 13) Осман; 14) адеја; 15) Ис; 16) Копа; 17) сто; 18) Еме; 19) бура; 20) Ру; 21) Алкар; 22) цемент; 23) лудо.

Усправно: 1) Талес; 2) Илер; 3) сан; 4) Ал; 5) Пекинг; 6) Агадир; 7) пор; 8) алат; 9) месина; 10) бачија; 11) терзиј; 12) Деспес; 13) Олому; 14) нитрат; 15) акер; 16) „Соар“; 17) сукино; 18) Блед; 19) ами; 20) см.

Дашто ми ти дашто?

Није жбуи а има лишће, није кошуља а савињена је, није човек а прича. (випш)

Прно псеатане у клучке се савиљу; не лаје, не уједа, али ни у кућу не пушта. (пипш)

Ни рак ни риба, ни звер ни птица, глас му танак, нос дуг

Сваком од бројева на нацртаном одговара по једно, увек исто слово. Уместо бројева треба исписати одговарајућа слова, па ћете добити речи које значе: 1) мушко име 2) чувар камила 3) служи човеку 4) забавна игра с лоптама 5) планина између Ваљева и Чачка 6) доводи нам воду за пиће 7) употребљава се за каласање. Кад читате унакрст од слова А ка слову Б, и од слова Г ка слову В, добићете два града у Југославији. (Бројеви замењени словима дају скроз ове речи: 1) Милорад, 2) камилар, 3) корисно, 4) билијар, 5) Суворор, 6) водопад, 7) виападор. Унакрст: Марибор (од А до В) и Нови Сад (од Г до В).

ШТА ЈЕ БОЉЕ?

Белка: Ја много пазим на своје здравље. Кад једног дана уквасим ноге, сутрадан одмах идем код лекара.
Пага: То је лепо, али ја бих се у таквом случају радије обратила обућару.

ГАЈА И ВЕТАР

Учитељ: Реци ми, Гаја, шта је ветар.
Гаја: Ветар је... ваздух коме се жури.

ЖЕНА ОД РЕЧИ

— Колико ти је година?
— пита једна пријатељица Белку.
— Двадесет и четири,
— одговори она.
— Али, пре две године казала си ми исто.
— Да, ја не спадам у оне што данас кажу једно а сутра друго.

ОД РУКЕ ДО РУКЕ

Пера: Попају, где је кишобран што сам ти га јуче дао да не покиснеш?
Попај: Дао сам га данас једном пријатељу на послу. Што, треба ли ти?
Пера: Мени не, али пријатељ од кога сам га прејуче позајмио тражи га да би га вратио његовом власнику.

Рођу се ОДГОВОР

АЗМАК је:
град у Малој Азији
име реке
врста јела
стара српска игра

КОРОВОРИ је:
афричко племе
шпански сликар
народна игра
река

СКИЛАК је:
планина
стари географ
спортски чамец
трава

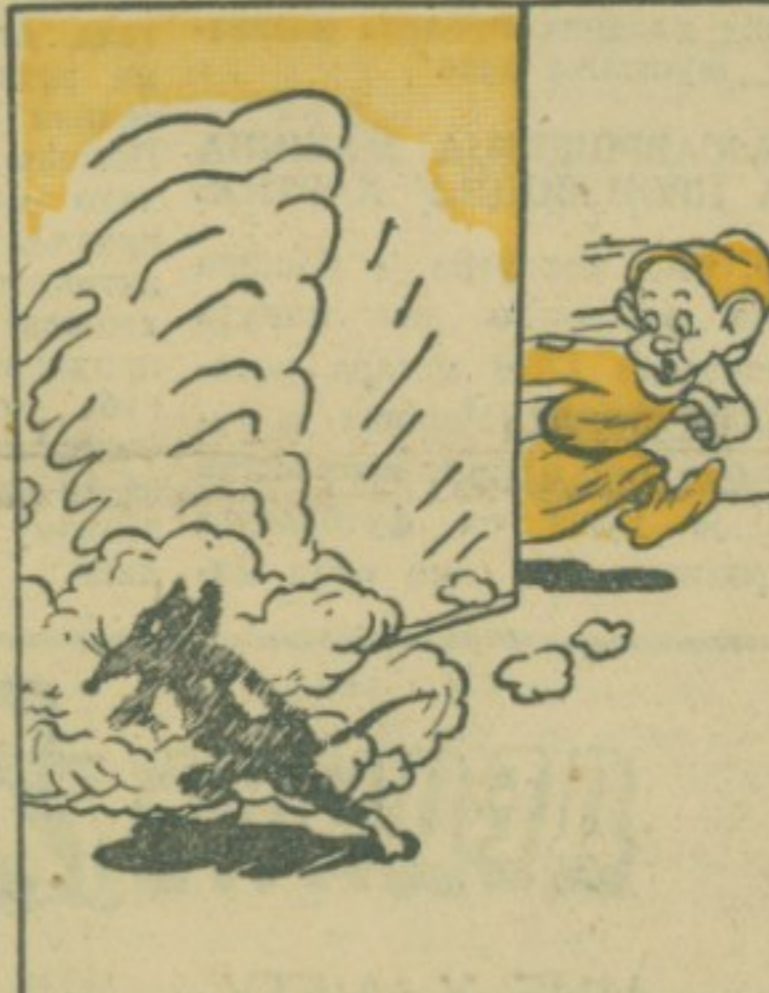
ОДГОВОР

АЗМАК ЈЕ главна река у Овчем Пољу, у Македонији. Дугачка је 39 километара. Извире на северном крају овчеполске котлине, испод Грамаде, Асанице и Градишта. Протиче кроз варошицу Свети Никола и улива се у Брегалницу, као њена десна притока, југоисточно од села Хасанбегова.

КОРОВОРИ СУ хорске игре код Аустралијанаца. Изводе се у сумрак, обично у ноћима с месечином. У овим играма приказују се догађаји из живота, лова итд. У играма учествују углавном мушкарци; ретко жене.

СКИЛАК из Каријатије је грчки географ. Живео је у 6 веку пре наше ере. Од његових дела сачуван је водич по обалама Средоземног, Јејејског, Јадранског и Црног Мора. У том водичу налазе се подаци и о крајевима у којима ми данас живимо.

WALT DISNEY'S
СЕДАМ ПАТУЉАКА
и
ГУСАР

НАСТАВИЋЕ СЕ